

EKSPORT HAJMINI OSHIRISHDA SANOAT KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

Bekmurodov Shermurod

Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi

ARTICLE INFO.

Kalit so'zlar: sanoat, industriya, ishlab chiqarish, mehnat qurollari, xom ashyo, iqtisodiy faoliyat, kengaytirilgan takror ishlab chiqarish, sanoat mahsulotlari, sanoat ishlab chiqarish tarkib, industrial o'sish.

Annotatsiya

Ushbu maqolada eksport hajmini oshirishda sanoat korxonalarini faoliyati to'g'risida fikr yuritilgan. SHuningdek maqolada Buxoro viloyati sanoat korxonalarining faoliyati tahlil qilingan.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2024 LWAB.

Jahon iqtisodiyotining globallashuvi sharoitida mamlakatlarning tashqi savdosi va uni boshqarish xalqaro iqtisodiy munosabatlarning eng jadal rivojlanayotgan shakli hisoblanadi. Tashqi savdo operatsiyalarining tobora ortib borayotganligining asosiy jihati avvalambor, mamlakatlarning milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarda sotishga bo'lgan intilishlari, xorijiy mamlakatlardan esa ma'lum tovarlarni olish ehtiyojlari va nihoyat, xalqaro mehnat taqsimoti tufayli yuqori daromad olish istagi bilan bog'liq. Zamonaviy tashqi savdo operatsiyalari juda xilma-xildir, shuning uchun ularni to'liq tasniflash uchun ma'lum bir mezonlarni taklif qilish juda murakkabdir.

Zamonaviy bozor mexanizmlarini joriy etish va mahsulotlarni eksport qilish tartibini soddalashtirish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilayotganligiga qaramasdan, mahsulotlarning eksporti hajmini ko'paytirish va turlarini kengaytirishga to'sqinlik qiluvchi omillar mavjud.

Xususan, bugungi kunda birgina eksportga yo'naltirilayotgan meva-sabzavot mahsulotlarining 90 foizidan ortig'i kichik ishlab chiqaruvchilar tomonidan yordamchi xo'jaliklarda, shu jumladan tomorqa uchastkalarida yetishtirilmoqda. Aksariyat ishlab chiqaruvchilar xorijiy bozorlarni o'rganish, shartnomalar tuzish va marketing tadqiqotlarini o'tkazish tajribasiga ega emasliklari sababli o'z mahsulotlarini mustaqil ravishda eksport qilish imkoniyatiga ega emas.

Korxonaning eksport faoliyatiga tashqi muhitning rag'batlantiruvchi va cheklovchi omillari ta'sir qiladi. Rag'batlantiruvchi omillar sifatida eksport qiluvchi tadbirkor faoliyat ko'rsatadigan mamlakatning qulay geografik joylashuvi, shuningdek xodimlarning malakasi, iqtisodiy integratsiya holati va import qiluvchi mamlakat aholisining to'lov qobiliyati kabilardir. Cheklovchi omillar orasida bozor ma'lumotlarning noaniqligi, moliyaviy resurslarning yetishmasligi, zamonaviy uskunalari va texnologiyalarning yetishmasligi, soliq va bojxona cheklovlari va boshqalar kiradi.

Kerakli resurslarga ega bo'lgan tadbirkorlik subyektlari to'g'ridan-to'g'ri (mustaqil) eksportni amalga oshirishi, xorijiy xaridorlar bilan to'g'ridan-to'g'ri xalqaro savdo shartnomalarini tuzishi uchun avvalo, eksport bo'limini yaratishi va uni xalqaro savdo, bojxona hujjatlari, sug'urtani tushunadigan malakali

kadrlar bilan ta'minlashi kerak.

Shuningdek, eksport bo'limi mutaxassisleri korxonada xalqaro transport operatsiyalarini tahlil qila oladigan, strategik marketingni rejalashtirishda juda tajribali bo'lishi talab etiladi. Bularning barchasi korxonalar uchun katta xarajatlarni talab qiladi va doimiy katta hajmda eksportni amalga oshirilgandagina samarali bo'ladi. Korxonalar to'g'ridan-to'g'ri eksportning amalga oshirishda yana quyidagilarga alohida e'tibor qaratishi lozim:

- mumkin bo'lgan risklarni oldini olish yoki vositachilarning vakolatlari doirasini aniq bilishi;
- tashqi bozorda doimiy ishtirok etishi, bozor bo'yicha doimiy marketing tadqiqotlari o'tkazib borishi, o'zgarishlarni hisobga olishi va ularga o'z vaqtida javob berishi.

Yuqoridagi holatlardan kelib chiqib, eksportni rivojlantirish innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish bilan bog'liq ilmiy-amaliy muammolarni chuqur tadqiq etish, mazkur bozorni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlashni talab etadi.

Kichik korxonalar uchun mahsulotlarini xalqaro standartlarga moslashtirish murakkab va qimmat jarayonlardan biridir. Xalqaro bozorlarda mahsulotlarni ilgari surish va yetkazib berishda ham muammolar uchrab turadi. Korxonalarining eksport faoliyatini kengaytirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarga ega emasligi, eksport bozorlari va xalqaro savdo qoidalari haqida yetarli ma'lumot va ta'limning yetishmasligi natijasida korxonalar yetarli darajada bozorlarga kirib borisha olmayaptilar.

1-jadval O'zbekiston Respublikasida korxonalarining eksport salohiyatini ko'rsatuvchi eng muhim mezonlar qiymati,%da (Носирова, 2021)

№	Mezonlar	Mezonni tavsiflovchi ko'rsatkichlar
1.	Ishlab chiqarish resurslarining holati	1. Ishlab chiqarish quvvati
		2. Sifatni boshqarish tizimi
		3. Ishonchli ta'minotchilar bilan aloqalar
		4. Ishlab chiqarish uskunalarning holati
2.	Ishlab chiqarish va sotish munosabatlarini tashkil etish (logistika)	1. Bojxona operatsiyalarini amalga oshirish buyicha bilimlar
		2. Xalqaro savdo qoidalarini bilish (Inkoterm)
		3. Subpudratchilarning ishonchliligi va samaradorligi
		4. Mahsulotlarni qadoqlash sifatining xalqaro standartlarga muvofiqligi
3.	Moliyaviy resurslar holati	1. Ishchi kapital (Pul oboroti)
		2. Kredit ta'minoti
		3. Mijozlar tomonidan to'lanmaslik xavfidan himoya qilish choralari
		4. Valyuta xavfidan himoyalani
4.	Axborot resurslarining sifati	1. Veb-saytning eksport bozori normalariga muvofiqligi
		2. Intellektual mulk va axborot huquqlarini himoya qilish
		3. Ta'minotchilar va mijozlarning ma'lumotlar bazasini yaratish
		4. Mijozlar fikri bilan ishlash
		5. Mahsulot ma'lumotlarini tashqi bozorlar talablariga moslashtirish
5.	Inson resurslari holati	1. Chet tillarini bilish
		2. Xodimlarning eksport sohasidagi malakasi (tajribasi)
		3. Eksport faoliyatini olib borish uchun rahbar hodimlarning mavjudligi
6.	Marketing tizimini tashkil etish	1. Raqobatchilarning xalqaro bozorlardagi faoliyati tahlili
		2. Reklama kampaniyalari

	3. Xalqaro ko'rgazma va seminarlarda ishtirok etishi
7.	Korxonalar umumiy savdosida eksportning ulushi (salmog'i)
8.	Korxonalar umumiy savdosida Xalqaro standartlarga muvofiqlik sertifikatiga ega bo'lgan mahsulotlar ulushi (salmog'i)
Bu mezonlar guruhlarga bo'linib hisoblandi: 1. 20% dan kamroq; 2. 20 – 40%; 3. 40 – 60%; 4. 60 – 80%; 5. 80% dan yuqori.	

Oxirgi yillarda bu yo'nalishda ham sezilarli o'zgarishlar ko'zga tashlanmoqda. Ko'plab dehqonlar, fermer xo'jaliklari va qishloq xo'jaligi mahsulotlarini eksporti bilan shug'ullanuvchi tadbirkorlarga GLOBALG.A.P, Organic, HACCP kabi xalqaro sertifikatlarining berilishi noan'anaviy bozorlar, jumladan, Yevropa davlatlariga yo'l ochmoqda. Xalqaro sertifikatlarni qo'lga kiritish ko'pchilik o'ylaganidek tez va oson kechadigan jarayon emas, balki buning uchun yillab vaqt kerak bo'ladi. Masalan, dehqon yeriga uzum ekayotgan bo'lsa, yeri, suvining tarkibi va sifatidan tortib uzumning navi, hosildorlik darajasigacha tekshiruvdan o'tkazilishi kerak bo'ladi. Barcha jarayonlar tahlildan muvaffaqiyatli o'tib, talabga javob beradi deb topilganidan keyingina xalqaro sertifikat beriladi. Bundan tashqari, mahsulot jahon bozorida o'z o'rnini topishi uchun eksportyor tinimsiz o'z ustida ishlab, mevasabzavot sifati, uzoq yo'lga chidamliligi, eng muhimi, xaridor topishda bilim va tajribaga ega bo'lishi lozim.

Sanoat deb xom ashyo, material, yoqilg'i, energiya va boshqa mahsulotlar ishlab chiqaruvchi yoki aholiga xizmat ko'rsatuvchi korxonalar (zavod, fabrika, kon, shaxta, elektr stansiya, ferma va hk) majmuasiga aytiladi. Sanoat xalq xo'jaligining muhim sohasidir.

Sanoat, industriya - xalq xo'jaligining jamiyat ishlab chikaruvchi kuchlari taraqqiyoti darajasiga hal qiluvchi ta'sir ko'rsatadigan etakchi tarmog'idir. Sanoatning o'zi uchun hamda xalq xo'jaligining boshqa sohalari uchun mehnat qurollari va boshqa mahsulotlar ishlab chiqarish, shuningdek, xom ashyo, yoqilg'i qazib olish, energiya ishlab chiqarish, yog'och tayyorlash, Sanoatda yoki qishloq xo'jaligida olingan mahsulotlarga ishlov berish va ularni qayta ishlash bilan band korxonalar (fabrikalar, zavodlar, elektrostansiyalar, shaxtalar, konlar va boshqalar) majmui. Sanoat kengaytirilgan takror ishlab chiqarishning asosini tashkil etadi va industrial o'sishni ta'minlaydi.

Bugungi kunda Buxoro viloyatida sanoat korxonalarining faoliyati to'g'risida fikr yuritadigan bo'lsak, 2023 yilningda viloyatda faoliyat ko'rsatayotgan sanoat korxonalarini tomonidan hajmi 31 633,9 mlrd.so'mlik sanoat mahsulotlari ishlab chiqarilgan bo'lib, 2022 yilga nisbatan sanoat mahsuloti fizik hajm indeksi 106,1 foizni tashkil etdi.

Sanoatni innovatsion rivojlanishining belgilangan yo'nalishlari doirasida loyihalar o'rtasidagi o'zaro bog'liq va to'liq bo'lmagan realizatsiyani amalga oshirish korxonalar faoliyatining alohida yo'nalishlari bo'yicha ijobiy samaraga ega bo'lishi mumkin, biroq korxonaning umumiy innovatsion rivojlanishi sinergetik samaradan mahrum bo'ladi. Innovatsion loyihani amalga oshirish to'g'risida qaror qabul qilishda resurslar manbalari va yakuniy innovatsiyalar iste'molchilari tahlil qilingan bo'lishi zarur, ya'ni korxonaning tashqi muhit tahlili o'tkazilishi kerak. Mazkur omillar bir vaqtning o'zida innovatsion loyihani amalga oshirish va qaror qabul qilish jarayonida hisobga olinishi kerak. Aynan shuning uchun moliyaviy va resurs ta'minotidagi mavjud cheklolarni hisobga olgan holda, innovatsion faoliyatni amalga oshirish doirasida ulardan foydalanishni optimallashtirish natijasida innovatsion rivojlanishning maqsad va vazifalari asosida korxonaning innovatsion faoliyatini kompleks boshqarishni amalga oshirish muhimdir.

Korxonaning innovatsion faoliyatini boshqarish sxemasini amalga oshirishda quyidagi vositalarni kiritish muhim hisoblanadi:

- innovatsion g'oyalarni joriy etish uchun istiqbolli loyihalarni tanlash vositasi;
- innovatsion faoliyatning tashqi va ichki omillarini hisobga olgan holda innovatsion loyihalarni

baholash vositalari;

- Sanoatning fan sig‘imi yuqori tarmoqdari korxonalarida innovatsion loyihalarni amalga oshirishni optimallashtirish vositalari.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 712-717.
2. Abidovna, A. S. (2024). The Importance of Personnel Management in the Operations of an Organization. *Miasto Przyszłości*, 49, 971-975.
3. Alimova, S. O. FEATURES OF THE STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM OF INDUSTRIAL ENTERPRISES. Kielce: Laboratorium Wiedzy Artur Borcuch.
4. Рахматов, Ж. А., Алимова, Ш. А., & Бобомуродов, К. Х. (2021). Стратегия инвестиционной политики Республики Узбекистан.
5. Алимова, Ш. А. (2021). ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА КАК НОВЫЙ ЭТАП ГЛОБАЛИЗАЦИИ. АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ И РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ, 234-238.
6. Alimova, S. (2024). NEW APPROACHES TO THE EFFECTIVENESS OF INTERACTION BETWEEN PROFESSIONAL EDUCATION AND EMPLOYERS. *Modern Science and Research*, 3(7), 211-218.
7. Abidovna, A. S. (2024). COMMUNICATION PROCESS MANAGEMENT AS A TOOL TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF MODERN ORGANIZATIONS. *Gospodarka i Innowacje.*, 49, 211-217.
8. Bazarova, M. (2024). MARKETING MANAGEMENT STRATEGY'S IMPORTANCE AND MODERN CONCEPT. *Modern Science and Research*, 3(6).
9. Bazarova, M. (2024). FEATURES OF BANKING MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. *Modern Science and Research*, 3(6).
10. Хайитов, Ш. Н., & Базарова, М. С. (2020). Роль иностранных инвестиций в развитии экономики Республики Узбекистан. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 284-287).
11. Базарова, М. С., & Пулатов, Ш. Ш. (2019). Проблемы банковской системы узбекистана и пути их решения. *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации*, 131-133.
12. Bazarova, M. S. (2022). FACTORS THAT ENSURE THE SUCCESSFUL IMPLEMENTATION OF A SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 582-586.
13. Базарова, М. С. (2021). ЭКОНОМИКА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЕЁ РАЗВИТИИ. In *Современные проблемы социально-экономических систем в условиях глобализации* (pp. 350-354).
14. Khudoynazarovich, S. A. (2023). CREATING VALUE IN A TOURIST DESTINATION.
15. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KORXONA VA TASHKILOTLARDA PERSONALNI BOSHQARISH TIZIMI VA TAMOYILLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 685-690.
16. Shadiyev, A. (2024). TA'LIM MENEJMENTI. TA'LIMNI BOSHQARISH USULLARI VA

QARORLARI. Modern Science and Research, 3(6).

17. Khudoynazarovich, S. A. (2021). An Opportunity of Internet Marketing in Tourism Sphere. *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development*, 3(3), 356-361.
18. Shadiyev, A. (2022). EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF SINGAPORE TOURISM IN UZBEKISTAN. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz), 23(23).
19. Ibdulloevich, I. E. (2024). XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.
20. Ibdulloevich, I. E. (2024). XIZMATLAR SIFATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI.
21. Ibdulloevich, I. E. (2024). Ijtimoiy Soliq Stavkasini Kamaytirish Orqali Davlat Budjeti Daromatlarini Oshirish Imkoniyatlari. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 348-353.
22. Ikromov, E. (2024). SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS OF INCREASING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(2), 103-109.
23. Ikromov, E. (2024). FEATURES AND ADVANTAGES OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(2), 98-102.
24. Khalilov, B. B. (2024). INTERNATIONAL ACCOUNTING ANALYSIS. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 740-745.
25. Халилов, Б. Б., & Курбанов, Ф. Г. (2020). Важность подготовки кадров в экономике. *Вопросы науки и образования*, (6 (90)), 12-14.
26. Khalilov, B. B. (2024). ROLE OF INTERNAL AUDITING IN INTERNATIONAL COMPANIES. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 413-419.
27. Bakhodirovich, K. B. (2023). CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF IMPROVING ACCOUNTING IN SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP. *IMRAS*, 6(6), 161-165.
28. Bahodirovich, K. B. (2023). The International Financial Reporting Standards (IFRS) Mean to Businesses and Investors in Uzbekistan. *Miasto Przyszłości*, 42, 746-750.
29. Nafisa, R. (2024). THE PLACE AND ROLE OF TOURISM IN THE ECONOMY OF UZBEKISTAN. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 279-284.
30. Mukhammedrzaevna, T. M., Bakhridinovna, A. N., & Olimovna, R. N. TOURIST LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT: STRATEGIES FOR REDUCING COST AND IMPROVING SERVICE. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych*, 90.
31. кизи Рахмонкулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ҲУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. " Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
32. Орипов, М. А., Аминова, Н. Б., & Рахманкулова, Н. О. (2020). Экологически чистое и устойчивое управление цепочками поставок в экономике платформы. *Вестник науки и образования*, (13-2 (91)), 28-30.
33. Bakhridinovna, A. N., & Kizi, R. N. O. (2021). The impact of the digital economy on resource consumption.
34. Nafisa, R. (2024). THE ROLE OF THE MODERN MANAGER IN THE ECONOMY. *Gospodarka i Innowacje.*, 49, 148-154.

35. Raxmonqulova, N. (2023). THE DEVELOPMENT OF CRYPTOCURRENCIES IN THE DIGITAL ECONOMY. *Modern Science and Research*, 2(10), 192-194.
36. Ruzmetov, B., Jumaeva, Z. K., & Xudayarova, M. (2021). International experience in attracting foreign direct investment. *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development*, 3(4), 38-43.
37. ЖУМАЕВА, З. СТРАТЕГИЧЕСКИЕ НАПРАВЛЕНИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ТОЧЕК ПРОИЗВОДСТВЕННОГО РОСТА В БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ. *ЭКОНОМИКА*, 4, 455-458.
38. Жумаева, З. К. (2023). Потенциал инвестиционной стратегии развития региона. *Gospodarka i Innowacje*, 41, 333-337.
39. Jumayeva, Z. (2024). THE NEED FOR AN INNOVATIVE APPROACH IN MANAGING ORGANIZATIONS. *Modern Science and Research*, 3(1), 557-562.
40. Ruzmetov, B., Ruzmetov, S., Bakhtiyarov, S., Dzhumaeva, Z., & Juraev, K. (2023). Formation of supporting points for production growth based on diversification of the regional industry. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 449, p. 01001). EDP Sciences.
41. Jumayeva, Z. Q. (2024). METHODOLOGY OF DEVELOPMENT OF COMPREHENSIVE DEVELOPMENT PROGRAMS OF THE REGION BASED ON THE ACTIVATION OF INVESTMENT PROCESSES. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 4(7), 137-140.
42. Hakimovich, T. M. (2024). Iqdisodiy Nochor Korxonalarini Moliyaviy Soglomlashtirishning Moliya-Kredit Mexanizmlarini Takomillashtirish.
43. Hakimovich, T. M. (2024). KORPORATIV KORXONALARDA ISH O'RINLARINI YARATISH VA BANDLIKNI TA'MINLASHNING SAMARALI USULLARI.
44. Hakimovich, T. M. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA INVESTITSIYA JALB QILISH.
45. Hakimovich, T. M. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT YONDASHUVLARI ASOSIDA XALQ TA'LIMI TIZIMINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.
46. Hakimovich, T. M. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH SOHASI RIVOJLANISHINING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI VA TAMOYILLARI. *Gospodarka i Innowacje*, 48, 341-347.
47. Toshov, M. (2024). IMPROVING PUBLIC EDUCATION SYSTEM MANAGEMENT BASED ON MODERN MANAGEMENT APPROACHES. *Modern Science and Research*, 3(6), 716-722.
48. Toshov, M. (2024). WAYS TO DEVELOP AGROTOURISM AND ITS INFRASTRUCTURE IN POST-PANDEMIC CONDITIONS. *Modern Science and Research*, 3(6), 723-729.
49. Toshov, M. (2024). EFFECTIVE METHODS OF CREATING JOBS AND PROVIDING EMPLOYMENT IN CORPORATE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(6), 710-715.
50. Toshov, M. (2024). ATTRACTING INVESTMENT TO THE DEVELOPMENT OF BUSINESS ACTIVITIES IN THE REGIONS. *Modern Science and Research*, 3(6), 696-702.
51. Sodiqova, N. (2024). THE MAIN STAGES OF THE INNOVATION PROCESS IN THE ENTERPRISE AND ITS MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 3(6), 703-709.
52. Sodiqova, N. (2024). MANAGEMENT OF INNOVATIONS IN ENTERPRISE ACTIVITY OPPORTUNITIES TO USE FOREIGN EXPERIENCE. *Modern Science and Research*, 3(6), 688-695.
53. Sodiqova, N. (2024). THE MAIN METHODS OF SELECTING INNOVATIVE PROJECTS.

Modern Science and Research, 3(6), 682-687.

54. Turayevna, S. N. (2024). THE ESSENCE AND CONTENT OF THE CONCEPT OF EMPLOYEE MOTIVATION IN BUSINESS MANAGEMENT. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 554-558.
55. Sodiqova, N. (2024). KORXONALARDA INNOVATSION LOYIHALARNI BAHOLASH TARTIBI VA TANLASH USULLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).
56. Sodiqova, N. (2024). KORXONADA INNOVATSIYANING MOHIYATI VA UNING ASOSIY TUSHUNCHALARI. *Modern Science and Research*, 3(6).
57. To'rayevna, S. N. (2024). YANGI IQTISODIYOT VA UNING MOLIYA BOZORLARIGA TA'SIRI. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 333-339.
58. Turayevna, S. N. (2024). THE EFFECT OF LABOR PROMOTION ON WORK EFFICIENCY. *Gospodarka i Innowacje.* 49, 142-147.
59. Bustonovna, D. Z. (2024). CREATIVE THINKING AND ITS APPLICATION IN ECONOMICS.[Data set]. Zenodo.
60. Bostonovna, D. Z. (2023). CONCEPTUAL BASIS OF IMPROVEMENT OF BANK AUDIT IN COMMERCIAL BANKS. *IMRAS*, 6(6), 118-124.
61. Bostonovna, D. Z. (2023). USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN IMPROVING THE ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF COMMERCIAL BANKS. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*. Finland Academic Research Science Publishers, 11(9), 607-613.
62. Bostonovna, D. Z. (2023). WAYS OF USING REENGINEERING IN ENTERPRISES. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*. Finland Academic Research Science Publishers, 11(7), 430-435.
63. Bostonovna, D. Z. (2023). CONCEPTUAL BASIS OF IMPROVEMENT OF BANK AUDIT IN COMMERCIAL BANKS. *IMRAS*, 6(6), 118-124.
64. Jumayeva, Z. (2024). ROLE OF THE STATE IN REGULATING THE ECONOMY. *Modern Science and Research*, 3(1), 511-516.
65. Akbarovna, N. N. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH SOHASINING TASNIFIY BELGILARI. *Gospodarka i Innowacje.* 48, 357-364.
66. Akbarovna, N. N. (2024). OPPORTUNITIES FOR THE DEVELOPMENT OF CRYPTOCURRENCIES IN THE DIGITAL ECONOMY. *Gospodarka i Innowacje.* (45), 320-326.
67. Akbarovna, N. N. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO 'RSATKICHLARI. *Gospodarka i Innowacje.* 46, 326-335.
68. Naimova, N. (2024). STRATEGY OF DIGITALIZATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES OF THE STATE TAX COMMITTEE. *Modern Science and Research*, 3(2), 635-641.
69. Akbarovna, N. N. (2024). KORXONADA MEHNAT FAOLIYATINI TASHKIL ETISHNING MOHIYATI VA ASOSLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 49, 133-141.
70. Akbarovna, N. N. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTDA MOLIYA VA MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALARNING ORNI. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 446-449.
71. Naimova, N. (2024). DIGITALIZATION IN OUR COUNTRY'S EDUCATION SYSTEM AND APPLICATION IN THE DIGITAL WORLD. *Modern Science and Research*, 3(1), 912-917.

72. Mahmudovna, Q. G. (2024). RAQOBAT STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISHDA RAQOBATNI BAHOLASH USULLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 715-720.
73. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion faoliyatning ahamiyati.
74. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini tavsiflovchi omillar. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 620-627.
75. Mahmudovna, G. G. (2024). Competitive strategies, the importance of using innovation in their implementation. *Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali| journal of economy and modern technology*, 3(5), 8-14.
76. Mahmudovna, Q. G. (2024). Raqobat strategiyalari, ularni amalga oshirishda innovatsiyalardan foydalanishning ahamiyati. *Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali| journal of economy and modern technology*, 3(5), 15-21.